

Tisková zpráva č. 13

18. května 2018

Dialog romantiků s českou moderní hudbou

Sobotní koncert Pražského jara přináší originální dialog dvou českých moderních skladatelů s tvorbou dvojice světových romantiků. Stane se dějištěm světové premiéry písňového cyklu **Marka Ivanoviče**, jehož interpretace se chopí hvězda světových operních scén švédská mezzosopranistka **Katarina Karnéus**. Ta se dále představí v repertoáru, za jehož interpretaci si získala srdce operních milovníků po celém světě – s písněmi Richarda Wagnera. Premiérový cyklus Marka Ivanoviče je ve své lyričnosti dokonalým protějškem Wagnerových *Wesendonck-Lieder*, stejně tak dokonalý dramaturgický oblouk nalézáme v dramatickosti Čajkovského symfonické básně *Romeo a Julie* s Kabeláčovou *Symfonií č. 6*, ve které zazáří vynikající český klarinetista **Karel Dohnal**.

Hvězda světových operních scén

Taktovky se ujímá dirigent **Marko Ivanović**, který nedávno se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu pro Supraphon nahrál komplet Kabeláčových symfonií. Sám je skladatelem velkého renomé, především díky velkému úspěchu opery *Čarokraj*, již uvedlo Národní divadlo pražské i brněnské. Proto s napětím očekáváme tuto světovou premiéru Ivanovičova písňového cyklu **Slovíčka** (*Little words*), komponovaného přímo pro Katarinu Karnéus.

Švédská mezzosopranistka **Katarina Karnéus** je českému publiku dobře známa – připomeňme její pražskojarní debut v roce 2011, kdy spolu se San Francisco Symphony pod taktovkou Michaela Tilsona Thomase přednesla sólový part v Mahlerově *Symfonii č. 2 „Vzkříšení“*. O dva roky později byla Jiřím Bělohávkem pozvána k České filharmonii. Roku 2016 zazářila v Schönbergově *Očekávání*, které bylo v režii Davida Radoka s velkým úspěchem uvedeno v brněnském Národním divadle, kde se seznámila právě s Marko Ivanovićem. Její mezinárodní kariéru odstartovalo vítězství v soutěži BBC Cardiff Singer of the World v roce 1995 a pak v rychlém sledu následovaly debuty v Metropolitní opeře v New Yorku, londýnské Královské opeře Covent Garden, Bavorské státní opeře či na festivalech v Glyndebourne, BBC Proms, Salzburg Festspiele a mnoha

dalších. „*Ráda vzpomínám na své první pražskojarní vystoupení. Od chvíle, co mé letadlo přistálo v Praze, se mnou bylo zacházeno opravdu srdečně. Poznala jsem vybrané způsoby zdejších pořadatelů a publika. I proto je pro mě velkou ctí uvést ve světové premiéře písňový cyklus Marka Ivanoviče!*“

Marko Ivanović pro svůj písňový cyklus vybral texty americké básnířky a spisovatelky Dorothy Parker, která měla neobyčejný dar vystihnout v krátkých a jednoduchých verších vztah ženy a muže – v různých podobách a situacích, vždy s určitou nadsázkou a sarkazmem. „*To byl také důvod, proč jsem pro hudební zpracování jejích básní zvolil žánrový crossover, který koketuje se šansonem, bluesem, stejně jako s moderní vážnou písňovou tradicí,*“ říká Ivanović. „*Jedná se o pět pohledů na milostný vztah očima ženy, a ačkoliv jsou to pohledy různorodé, převažující náladou celého cyklu zůstává melancholie, která ovšem nikdy nesklouzne do beznaděje,*“ charakterizuje a závěrem dodává: „*Mám velkou radost, že se premiéry tohoto dílka ujala vynikající švédská mezzosopranistka Katarina Karnéus, jejíž muzikalita a herecké dispozice mě vždy okouzlovaly a jejíhož přátelství si velmi vážím.*“

Romanticky bouřlivý život, který vedl Richard Wagner (1813–1883), byl naplněn řadou dramatických zvrátů a silných citových vzplanutí, jako vztah k Mathildě Wesendonckové, krásné ženě s literárními ambicemi, jejíž manžel byl v době Wagnerova švýcarského exilu jeho mecenášem. Trvalým pomníkem velké lásky, překonávající bariéry společenských konvencí, je **Pět písní na básně Mathildy Wesendonckové** i opera *Tristan a Isolda*. Obě díla vznikla téměř současně v letech 1857–58 a hudebně spolu úzce souvisejí. Dvě z pětice písní, *Ve skleníku* a *Sny*, považoval sám skladatel za přímé studie k opeře, avšak i ve zbývajících cítíme napětí a duševní trýzeň naplňující její závěrečné dějství.

Láska stojí taktéž v základu Čajkovského symfonické básně podle Shakespearovy předlohy **Romeo a Julie**. „*Všechny tvé námitky padají před nadšením, jímž jsem vzplanul k tomuto námětu,*“ píše Čajkovskij v dopise svému bratru Modestovi. „*Je mi nyní směšné, jak jsem dosud mohl nevidět, že jsem jako předurčen pro zhudebnění tohoto dramatu. Není nic vhodnějšího pro můj hudební charakter. Nejsou tu carové, nejsou tu pochody, není tu nic, co tvoří rutinérské příslušenství velké opery. Je tu láska, láska a láska.*“ Symfonická báseň neilustruje hudebně jednotlivé kapitoly. Namísto toho se soustřeďuje na kontrast tématu znesvářených rodů, útočícího ostrými harmoniemi, se zpěvným motivem lásky mladých milenců a jejich štěstí.

Návrat po více než padesáti letech

Je k neuvěření, že se Kabeláčova *Šestá symfonie* na koncertní pódia vrací po více než padesáti letech. „*Je to výjimečná skladba, kterou jsem si zamiloval před několika lety při natáčení CD právě se SOČRem a Marko Ivanovičem,*“ říká Dohnal. „*Kabeláč naplno využívá velký orchestr a sólový klarinet s jeho zvukovými, rozsahovými a technickými možnostmi,*“ dodává.

Miloslav Kabeláč (1908–1979), vedle Dvořáka a Martinů nejvýznamnější český symfonik, jehož skladby pro bicí nástroje (*Osm invencí, Osm ricercarů*) ho uvedly do mezinárodního kontextu. Do uměleckého života vstupoval už na konci třicátých let 20. století, do jeho života a tvorby citelně zasáhlo válečné období a následná totalitní etapa.

Jako demokraticky cítící humanista byl v nemilosti u obou totalitních režimů a jeho tvorba byla provozována v omezeném výběru skladeb na okraji oficiálního zájmu. Později, v období normalizace, byla otevřeně umlčována nejen pro skladatelův nesmlouvavý občanský postoj. Tehdejší oficiálně prosazovaná tendenční programovost byla Kabeláčovi bytostně cizí, stejně jako živelné komponování, Kabeláč vždy usiloval o celistvost a dokonalost hudebního tvaru, o rovnováhu intuitivní a racionální složky kompozice.

Brzy si vytvořil vlastní osobitý a nezaměnitelný sloh, který charakterizuje vytříbená, většinou modální melodika, strohá polyfonie, drsná souzvučnost a velkolepá architektura rozměrných skladebných celků. Poprvé se objevuje v kantátě *Neustupujte* (1938–39) a konsekventně rozvíjí v osmi symfoniích (1941–1971), z nichž každá má jiné nástrojové obsazení. Souběžně ji nalézáme v myšlenkově závažných orchestrálních skladbách, zabývajících se hudební interpretací obecných filozofických otázek, jako je *Mysterium času, Hamletovská improvizace* nebo *Zrcadlení*.

Později svou tvorbu obohatil zejména možnostmi nové časové a pohybové artikulace a výraznou zvukovostí (symfonie č. 6, 7, 8, *Eufemias Mysterion* a další díla, např. elektroakustický cyklus *Z českých letopisů*). Avšak nic ze svého dřívějšího způsobu komponování a hudebního myšlení nemusel měnit, protože pouze novým způsobem rozvinul prvky, které byly v jeho hudbě vždy přítomné.

Výtkám oficiální kritiky proto odolával s vědomím, že jeho hudba nezaujatého posluchače přesvědčí sama sebou. Silou myšlenky, dokonalostí uměleckého vyjádření ve stavbě i ve výrazu a vytříbenou čistotou svého uměleckého charakteru.

Klarinetista **Karel Dohnal** je laureátem řady mezinárodních soutěží (Pražské jaro, Sevilla, Londýn ad.) Absolvent Akademie múzických umění v Praze má za sebou stáže na univerzitách v Londýně, Berlíně, Petrohradě a Hilversumu. Koncertoval v řadě zemí Evropy, Asie, USA a Jižní Ameriky. Je velmi uznávaným a vyhledávaným interpretem soudobé hudby, členem PhilHarmonia Octet, Tria Amadeus a orchestru Státní opery Praha. Pravidelně vyučuje na kurzech u nás i v zahraničí, pedagogicky působí na Fakultě umění ostravské univerzity.

Kontakt

Pavel Trojan Jr.
tiskový mluvčí
tel. 257 311 923
email: trojan@festival.cz